

บริษัทจำกัดคนเดียว One-man Limited Company

ธนชัย พิณปรุ๋*

นิติกรปฏิบัติการกองนิติการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Thanachai Pinpru

Legal Officer, Practitioner Level, Division of Legal Affairs, Thammasat University

วันรับบทความ 1 กุมภาพันธ์ 2569; วันแก้ไขบทความ 10 มีนาคม 2569; วันตอบรับตีพิมพ์ 19 มีนาคม 2569

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอถึงองค์การทางธุรกิจในรูปแบบบริษัทจำกัดคนเดียว โดยกล่าวถึงหลักการพื้นฐานและทฤษฎีสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบริษัทจำกัดคนเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักการจำกัดความรับผิด ทฤษฎีความเป็นนิติบุคคลของบริษัท ทฤษฎีสัญญา และทฤษฎีสถาบัน โดยเปรียบเทียบกฎเกณฑ์และหลักกฎหมายเกี่ยวกับบริษัทจำกัดคนเดียวทั้ง Directive ของสหภาพยุโรปและกฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่ สหราชอาณาจักรและสาธารณรัฐฝรั่งเศส เพื่อนำเสนอแนวทางการกำหนดหลักเกณฑ์ทางกฎหมายเกี่ยวกับบริษัทจำกัดคนเดียวในประเทศไทย ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ทั้ง Directive ของสหภาพยุโรป กฎหมายของสหราชอาณาจักร และกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ต่างมีหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่อนุญาตให้บุคคลเพียงคนเดียวสามารถจัดตั้งบริษัทจำกัดได้

* นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ประกาศนียบัตรหลักสูตรวิชาว่าความ สภานายความ ในพระบรมราชูปถัมภ์, เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา และนักศึกษา หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปัจจุบันปฏิบัติงานในตำแหน่งนิติกรปฏิบัติการกองนิติการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Bachelor of Laws, Thammasat University, Certificate in Advocacy Training, the Lawyers Council of Thailand under the Royal Patronage, Thai Barrister-at-Law, the Institute of Legal Education of the Thai Bar and Master of Laws Student, Master of Laws Program in Business Law, Faculty of Law, Thammasat University; Current position - Legal Officer, Practitioner Level, Division of Legal Affairs, Thammasat University

เช่นเดียวกับบุคคลหลายคน อันสะท้อนให้เห็นถึงการนำเอาแนวความคิดของทฤษฎีสัญญาและทฤษฎีสถาบันมาปรับใช้ร่วมกันได้อย่างเหมาะสม ในขณะที่กฎหมายไทยมีหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่ตั้งอยู่บนแนวความคิดของทฤษฎีสัญญาอย่างเคร่งครัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1012 และมาตรา 1097 ทำให้บุคคลเพียงคนเดียวไม่สามารถจัดตั้งบริษัทจำกัดได้ และแม้จะมีร่างพระราชบัญญัติบริษัทจำกัดคนเดียว พ.ศ. (ร่างพระราชบัญญัติ) แล้ว แต่ร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวก็ยังคงมีปัญหาและข้อจำกัดบางประการอยู่ ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงได้นำเสนอแนวทางการกำหนดหลักเกณฑ์ทางกฎหมายเกี่ยวกับบริษัทจำกัดคนเดียวในประเทศไทยใหม่ เพื่อนำเอาแนวความคิดของทฤษฎีสัญญาและทฤษฎีสถาบัน ตลอดจนหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของกฎหมายบริษัทไทย

คำสำคัญ: บริษัทจำกัดคนเดียว การจำกัดความรับผิด ทฤษฎีสัญญา ทฤษฎีสถาบัน

Abstract

This article examines the business organization in the form of a one-man limited company, exploring the fundamental principles and key legal theories involved—specifically, the principle of limited liability, the corporate entity theory, the contractual theory, and the institutional theory. The study provides a comparative analysis of the regulations and legal frameworks governing one-man limited companies under the European Union Directives and the laws of foreign jurisdictions, namely the United Kingdom and the French Republic, to propose guidelines for establishing legal criteria for such entities in Thailand. The findings indicate that the EU Directives, as well as the laws of the United Kingdom and France, contain legal provisions that permit a single individual to incorporate a limited company in the same manner as multiple persons, reflecting an appropriate integration of both contractual and institutional theories; conversely, Thai law strictly adheres to the contractual theory under Sections 1012 and 1097 of the Civil and Commercial Code, which prevents a single person from establishing a limited company. Although the Draft One-Man Limited Company Act, B.E. (Draft Bill) has been introduced, it still contains certain legal impediments and limitations; consequently, the author proposes a new approach for establishing legal criteria for one-man limited companies in Thailand by harmonizing the contractual and institutional theories, along with other relevant principles, to ensure compatibility with the context of Thai corporate law.

Keywords: one-man limited company, limited liability, contractual theory, institutional theory

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

ทิพย์ชนก รัตโนสถ, คำอธิบายเรียงมาตรา กฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัท (พิมพ์ครั้งที่ 6, โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2556).

นนทวัชร์ นวตระกูลพิสุทธิ์, กฎหมายห้างหุ้นส่วน และบริษัท (พิมพ์ครั้งที่ 7, วิญญูชน 2568).

นิลุบล เลิศนุวัฒน์, กฎหมายบริษัทมหาชนจำกัด (พิมพ์ครั้งที่ 2, โครงการตำราและหนังสือประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2568).

พัฒนาพร โกวิทพัฒนกิจ, บริษัทจำกัด (พิมพ์ครั้งที่ 2, โครงการส่งเสริมการผลิตผลงานวิชาการ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2568).

สหธน รัตนไพจิตร, กฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนบริษัท (พิมพ์ครั้งที่ 11, วิญญูชน 2569).

เสาวนีย์ อัสวโรจน์, คำอธิบายหลักกฎหมายธุรกิจเปรียบเทียบ (คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2530).

โสภณ รัตนากกร, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท (พิมพ์ครั้งที่ 13, นิติบรรณการ 2556).

ภาษาต่างประเทศ

David Gindis and Eva Micheler, ‘Institutional theory for corporate law: an invitation’ (2024) 2 Journal of Corporate Law Studies 399-435 <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=5054929> สืบค้นเมื่อ 2 มกราคม 2569.

Eva Micheler, ‘Separate Legal Personality - An Explanation and a Defence’ (LSE Legal Studies Working Paper No. 12/2024, 26 มิถุนายน 2567) <<https://ssrn.com/abstract=4877804>> สืบค้นเมื่อ 2 มกราคม 2569.

บริษัทจำกัดคนเดียว
One-man Limited Company

Frank H. Easterbrook and Daniel R. Fischel, 'Limited Liability and the Corporation' (1985) 52 University of Chicago Law Review 89 <https://chicagounbound.uchicago.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2165&context=journal_articles> สืบค้นเมื่อ 1 มกราคม 2569.

Henry N. Butler, 'The Contractual Theory of The Corporation' (1989) 4 George Mason University Law Review 99-123 <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2008965> สืบค้นเมื่อ 2 มกราคม 2569.

Jose Maria Lezcano, *Piercing the Corporate Veil in Latin American Jurisprudence: A Comparison with the Anglo-American Method* (Routledge 2015).

'List of legal entity types by country in Europe' (NordichQ) <<https://www.nordichq.com/guides/list-of-legal-entity-types-by-country-in-europe/>> สืบค้นเมื่อ 1 มกราคม 2569.

Lorraine Talbot, *Critical Company Law* (2nd edn, Routledge 2015).